

MURASZOMBAT ÉS VIDÉKE

Gazdasági és társadalmi hetilap.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési ár:
Kétfelére 3 fr. Félévre 1 fr. 50 kr. — A gazd. főkegyelet tagjainak: egész évre 2 fr., félévre 1 fr.
Egyes szám ára 10 kr.
Előzetési pénzek és reklamációk a kiadóhivatalhoz intézendők.

Szerkesztői és kiadói:
A muraszombati gazd. főkegyelet.
A szerkesztésért felelős:
HORVÁTH GYÖRGY.

Kéziratok, levelek s egyéb szerkesztésügyi közlemények a szerkesztőséghez küldendők.
Hirdetési díj: 1 háshoz postiszó egyeztetés hirdetésnél 10 kr. többisírti hirdetésnél soronként 6 kr. Bélyegző 30 kr.
Nyilttér postisra 25 kr.

Az A-B-C. ünnepel.

Hiába! nincs érzékünk a kulturális törekvések iránt. Fontosság és jelentőség nélkül való jubileumoknak egész gombaideje van, napjainkban az ambiciozus spanyolviaszkgyáros sajtóbeli ünnepeltetés között tartja meg gyára első viaszkrudja expedálásának 25 éves jubileumát: im ki vetett volna arra ügyet, hogy az elmúlt egyik szürke hétköznapon tartotta jubilaris ünnepét iskoláink alapvető intézménye: a magyar népiskola. — Milyen méltó tárgya lehetne az a jubileumoknak. Tárgy, melynek magas jelentősége eszményi tartalma és megillető tanúsága van. A ki ennek a jubileumossá ünnepnek jelentőségét le-törpíti, tiszta örömet nem érez, az csak ma-gára vessen.

Huszonöt év előtt megalkotott és életbe-lepített törvénynek van napjainkban jubi-laris ünnepe. Hogy milyen jelentőségs ünnep ez, csak egy adattal — hisz a számok oly szépen beszélnek — tüntetjük föl. Megal-kottatván az alapvető első népiskolai törvény 13.798 népiskolája volt Magyarországnak és most van 25.193. És milyen különbségek is-kolák és iskolák között. Iskolák tanítói ren-dszerint mesterek, lehet mondani megannyian pályátvesztett existenciák. Ma már nem kell pirulnunk. Egy kis sziget az, mely az emberbaráti irgalom elnézéséből, a multak hagyományaként elfoglal egy iskolát, hol pá-lyájára szakzerlen képesítettnek kellene egyébként a magyar kultúra küldelmét foly-tatni. Hiszen 71 szakiskola képesít már erre a pályára. Baró Eötvös József államfőru-i koncepcziója ez a törvény. A nagy gond-koznak, a mély belátású és körültekintő ál-lamférfiúnak, a humánus lelkületű mini-ster-

nek nagy alkotása ez, mert hisz e törvény Magyarország kultúrelpületének első alapköve.

Ne essék zokna, ha ily jelentőségre emel-vén, a jubilaris percekben foglaljuk meg vele.

Két kimagasló vezéreszmét tartalmaz ez a törvény: az általános iskolakötelezettséget és állami iskolák mellett a különböző jellegű iskoláknak elismeretése eszméjét. Az első ödvére vált az országának, a különbözője legű iskolák eszméje pedig valósággal Pandora szelenczéjévé. Tartozik azonban a törvény-teremtő nagy szemlélésnek azzal, hogy nem gyöngeségből, avagy felelemből alkotta így meg az első iskolai törvényt, hanem bölcses-ségből, magas műveltségs és pedagógiai hi-vatottsága miatt. Mert igaz ugyan, hogy az állam hatalmas egységén épül és emelölvá minden állami tenykedésnek az egységs eszelekvést kell földéznie és ahol találja, tá-mogatnia: De azért az iskolák egységs állami felügyelet alatt általán véve — se meg nem engedett, sem nem kívánatos dolog. Mert az országban létező különböző élet- és fejlődési viszonyokat figyelmen kívül hagyni és az imitt-amott található változatos fejlődési mozzanatokkal mind egyetlen-gy normatívum-mal novellálni annyit tenni, mint az egyéni fejlődési gazdaságának vágni el utját. Erre a doktrínár alapra helyezkedett Eötvös, biz-tositván a leg-zsibbs határokok e jogot és szabadságot.

A törvény jó volt, csak az idő nem kedvezett diadalmas tétőfoglalásának. Hiányzott hozzá a végrehajtás energiája. És még egy! Hogy 11 évig kellett várunk arra a tör-vényre, mely a magyar nyelv tanítását köte-lességévé teszi minden iskolának egyaránt. De a törvény is papíron maradt miglen 13 éves érvényében gróf C-áky Albin arra az

erélyes lépésre határozta el magát, hogy az utolsó betűig érvényt szerez az 1879. XVIII-ik törvénynek. Megyének tanfelügyelője éppen most végzte el feladatát — és ebben fá-radt az ország valamennyi tanfelügyelője — hogy statisztikába vegye azon tanítókat, a kik a magyar nyelvet vagy nem tudják vagy nem képesek tanításban eredmény fölmutatni. Ha lennének még ilyen tanítók és megyénk-ben ilyen eredménytelen iskolák: az elnézés végső határán állunk. Nem következhetik be egyéb, mint a trühetetlen állapotok végső szanalása.

A negyedszázados keserves szenvedések után Triton jelent meg a kormányúr mel-let, a hullámok csillapodni kezdenek és lát-juk már, hogy a sokat hánykodott hajó biz-tos révbe kerül. Képes beszéd nélkül arra az ígéretre célozunk, mely olyan ajkór hang-zott, kinek kijelentéseit tények gyanánt szok-tuk meg. Ötászk új állami iskola állítat-tik föl.

Nagyrabecsült A-B-C-e, majd egykoron aranyjubileumon az emberek jobban meg-fognak becsülni, mert belátják az embri fel-világosodásnak te vagy eszközlője, de kis tu-datlanokat művelő, most még nem sokra tartott A-B-C-e.

Jegyzőkönyv,

felvéve a muraszombati gazdasági főkegyelet 1893. decz. hó 11-én tartott választmányi ülésén.

Jelen vannak mitgos gróf Batthyány Zsig-mond előnkete alatt Horváth György egyli. ügyész, Barbarics József, Bacz János, Kirbisch Ferencz, Kondor Ferencz, Mintsek Gáspár, Sinkovics Kálmán, Sömen János, Vucskás Ándor vál. tagok Schweinhammer János egyli. tag és Takács R. Ist-ván titkár.

ÖNTÁRGYALÓ

Kedves könyvek.

Perze én is nagyképszerűsödöttem és megír-hatnám, hogy az én legkedvesebb könyveim: *Tasso*, *Megszabadított Jeruzsálem*-e, — *Lessing*, *Bölcs Nánán*-ja, — *Kant* *Józan* ez kritikája, meg Isten tudja még micsoda könyvek, amelyek mind igen szépek és hatalmas elmék szüleményei, de a melyek mégsem kedves könyvek. Nem is akarok imponálni az ízlésemmel, beismerem, hogy azok nekem legkedvesebb sem kedves könyvek. É: pedig miért nem? Mert olvasásuk nem ringat kedves, kellemes hangulatba. Az eszembe beszélnek, de a szívemnek békét hagynak. Nem érzem magam jól, mikor őket olvasom.

De mikor a kezembe került egy-egy virágos színekkel megfestett borítékú könyvecske, egy-egy jó, patriarhális, törtélmetszett magyar alakokkal kiteremtettézt czimképű könyvecske, egy-egy igénytelen, semmi szellemi nagyságra, idők végtelenségéig való halhatatlanságra semmi zárol-tom nem tartó kalendáriumszerű, hát tudja Isten mi-ért, miért nem, de olyan igaz gyönyörűséggel for-gatom ez egyszerű könyvek lapjait, olyan édes, meleg, színekben gazdag hangulatokat ébresztenek bennem ezeknek a könyveknek az egyszerű, igény-telen lapjai, minthöz hasonló hangulatokat nem tud a lelkebben megteremteni a világ legklassz-zikusabb remekírójának, legnagyobb tudósának az alkotása sem.

Azaz nem jól irtam, mikor fent azt irtam, hogy nem tudom, miért forgatom igaz gyönyörű-séggel ezeket az igénytelen könyveknek lapjait. Mert tudom.

Valahányszor egy a kezembe kerül, megle-venül előttem egy csomó végtelen kedves, végtel-en bájos kép az én falusi ifjuságom örökre el-mult, több vissza nem hozható bájos idejéből.

Egyszerű, igénytelen, minden effectus nélkül való képek, olyan egyszerűek mint ezek a kalen-dáriumok ezim-borítékaira festettek.

Amint kezembe veszem az Athenaeum jó öreg nagy naptárát, vagy Kosztuli naptárát — hát a naptárra rögtön ráképezem az én jó öreg nagy-apám ráncos kezét, a mint rezketve lapozgat benne s azt okulárás személex egész közel emel-ve, mondogatja:

— Jó telünk lesz, fiacskám! Januáriusra hi-degeket jósol ez a fránya kalendáriumsináló!

Azután odatipeg az öreg nagyanyó és is kí-váncsian kivezeti az apjuk kezéből a friss kalen-dáriumot.

— Csak menjen maga dolgára, apjuk. Fizesse ki azt a sinedret, a ki a disznót haza hajította. (Igen, mert a kalendáriumokat többnyire a no-venbéri vásárkon veszik, a stíldó, friss pece-nyének leőlni való makkos disznókkal együtt.)

Az anyó azután ilyen ügyes eszefoggással el-távolította az apót, kénye-keve szerint kinézget-heti a szép, friss, új könyvecskekből a szobnél szobn szobn képeket s végigfutathja, hogy mennyi sok pompás dolog van benne!

Azok a szép versek, meg azok a nagyszerű elbeszélések, mesék. Azután a sok bölcs dolog,

hogy mit kell minden hónapban csinálni, mit hol lehet megtalálni Budapestben, melyik hivatal hol van, vásárokat hol tartanak és mikor, ne-ne itt meg vannak a névnapok. Mikorra is esik csak most az én öregem?

Hanem minden ideje megkeresni. Bejön az öreg ur. A sinedret kifizezte, a disznót elhelyeztette az óiban. Sietett be. Az ő oldalát is furta a kalen-dárium. Alig várta, hogy hozzá kezdhesen a tanulmányozásához. Nagy élvezet leszen ez!

Minden vezetes esemény, a mi az ország-ban és a világban történik, benne van. Szépen rö-viden, úgy hogy csupa gyönyörűség olvasni, azután az ő kedves Jókaijából is mindig talál benne valamit. — Hej Jókai, Jókai! Sohse hitte volna (mindig elmondta az öreg ur, valahányszor elöbe öltött a koszorús író neve) hogy abból a kis szöcské legényből akkora ember válik, Mikor még együtt halgatták a just K-e-kemetem... S vége nem szakadt a visszaemlékezéseknak. Az öreg ur abbalajja kedves kalendáriumja olvasását is és ihjú tülzel beszélit a régi kedves napokról, mikor még Móricz pingált s azt hitte, hogy nagy testő lesz belőle...

Kedves, színes czimképű könyvecskek, a ti látástokra mintha valami varázslatra egyszerre ott látnám magam előtt a nyájas falusi otthono-kat, az egyszerű kis falusi házakat, ahol nyugalom és békeségs lakozik. Az enyém-t is látom, az elhagyott kedves, özloporsos tornácú udvarhá-zat, ahonnan kiréplített, mikor vágyaimnak só-lyonszárnya támadt. Hej azok a szárnyak be ki-hullottak azóta! Jobb lett volna bizony otthon maradni, otthon a kis faluskában, a hol olyan

Elnök ő méltósága üdvözölvén a szép számmal megjelent tagokat, az ülést megnyitja, mire I. Titkár bemutatja Grünbaum Márk, nyomdatulajdonossal a „Muraszombati és Vidéke” című lap kiadása érdekében kötött szerződést.

A választmány a kötött szerződést egész terjedelmében elfogadja s ebből kifolyólag határozatképp kimondja, hogy a „Muraszombati és Vidéke” kiadó-tulajdonát a lap javáért Grünbaum Márk nyomdatulajdonos, muraszombati lakosnak adja át 894 január 1-jétől 1894. december hó 31-éig azon kikötéssel, hogy a lap „vegyesek” és „rövid hírek” rovatát hetenkint neki kötelessége összeállítani.

A lap ezután is a muraszombati gazdasági főkegylet szerkesztésében jelenik meg, a szerkesztést Horváth György egyi ügyész felelős, ki a czikk-közlendekről, — Takács R. István a gazdasági czikkek — s irodalmi ismertetésekről köteles gondoskodni.

II. Vucsak Sándor vál. tag felolvassa véleményes jelentését Vasvármegye törvényhatósági bizottságának 1901/576. szám alatti végzésével kötött és 4603/81. számú végzésével módosított szabályrendeletének módosítása tárgyában, a Vasvármegyei általános tanfelügyelő által benyújtott, a Vasvármegyei községi faskolák felállításáról és azok kezeleséről — továbbá „Utasítás a községi faskolák kezeléséről” című szabályrendelet-tervezetről; ezen jelentésével kapcsolatban bemutatja az általánosított, ott alap szabálytervezet s utasítását is.

A választmány Vucsak Sándor véleményes jelentését úgy az általa összeállított alapszabálytervezet s utasítás pontjaira vonatkoztatva, s ez utóbbit, azon intentionál: hogy Vasvármegye területén csak az iskolafentartó községek, vagy iskolaijagi egyesült községek köteleztek fentartásához s egyéb kerteszei czélokra alkalmas faskolák fentartását, egész terjedelmében megadja teszi.

Együttal elhatározza, hogy Vucsak Sándor v.-tag által benyújtott s most már a választmány által is elfogadott szabályrendelet s utasítás-tervezetet, a muraszombati-járási tanító-körhöz, megvitattatás czéljából átteszi, ahonnan az a netáni észrevételekkel együtt, a központi gazdasági egyesülethez felterjesztésk.

Vucsak Sándornak pedig, fáradhatlan munkásságáért és vasszorgalmáért, elismerő köszönet mond.

III. Schweinhammer János, a bathyánfalvi uradalom tisztartója, egyetlent tagja, a mütárgya alkalmazásáról s az azzal tett kísérlet eredményéről tartott részletes ismertetést Kiserletét egy 30 holdnyi táblán tette, a melyből 25 holdat mütárgyával, 4 holdat istálló trágyával trágyázott, 1 holdat pedig trágyázatlan hagyott.

A kísérleti táblán, a tavalyi kedvezőtlen időjárás dacára, a következő eredményeket érte el: A mütárgyával trágyázott 25 hold területen 335 kereszt, az istállótárgyával kezelt 4 holdon 20 kereszt és 10 keve, a trágyázatlan 1 holdon pedig csak 1 kereszt rosz, termett, úgy átlag a mütárgyával kezelt 1 holdon 9 kereszt és 9 keve, az istállótárgyás 1 holdon 5 kereszt 2 keve és a trágyázatlan 1 holdon csak 1 kereszt termett.

Együttal megkéri, hogy a szemben is nagy eltérés mutatkozott. Értekezése végén figyelembe ajánlja a mütárgya alkalmazásának czelszerűségét.

Jók, olyan becsületesek voltak az emberek, s olyan okos, olyan kedves, olyan becsült vala az a kalandárium, mely ott lógott szögze akasztva az apám iróasztala fölött.

Epen ez volt, ez a naptár, melyik most itt hever előttem. Az Athenaeum nagy képes naptára. A czimert tartó Hungaria kép kezében a feltartott karddal, Budapest a lánchíddal, hátul a feljövő nappal — ezt a képet láttam akkor is. Be sokszor megemlégettem, a jó Hungaria de sokszor volt modellem, mikor rajzolgattam próbálgattam, meg az a két bus magyar is ott a czimkép alsó részében.

Mintha üdítő falusi levegő fuvallta csapna be hozzám, mikor lapozgattam az Athenaeumnak, ennek a régi derekas magyar kiadvallatának az ideai naptáriazon először megjelent naptár-festékét. Őszavasároltam valamennyit, itt gyönyörködöm b-unuk.

Ér visszaképelem magam a levendula illatú, fehérre mosztet barátságos falusi szobácskába, a hol tisztes vénék, mosolygó arcú labányok, erős ifjak gyűlnek össze este nének a bubos mellő s hallgatják azt a sok szép dolgot, amit a család búkesége, az iskolába járó nagy fiu olvas fel a kalendáriumból.

Ér bizony sok szegény embernek egész éven át egyedül való szellemi tápláléka a naptár. Méltó és hasznos dolog lenne, ha valamennyi anyai lelkismeretes gondnal, anyai tudással, anyai tanítási vágyggyal szerkesztenék mint az Athenaeum csinálhatta a magát.

Egy-egy szerény naptáracska nem egészen jelentéktelen faktor a népnevelés terén. Sok méltóság meg csirázott már ki ezen az uton. Annál nagyobb elismeréssel kell szólnunk, mikor láthatjuk, hogy valóságos neves ambiciós összeállítású naptárakat ad egy vállalat az emberek ke-

A választmány előadónak köszönetet mondván, értekezletet egész terjedelmében a „Muraszombati és Vidéke”-ben közölte meg határozata, egyttal kéri, hogy a jövő éven teendő kísérleteiről is tegyen annak idején egyetünknek jelentést. Mire előadó felhívja a választmányt hogy a jövő éven lehelyesebb lesz, ha egy alkalmas időben, személyes meggyőzőlést szerez kísérleti telepen.

IV. Titkár bemutatja a „Hazánk” irodalmi vállalat és nyomdai részvény társaság programját, melynek az a czelja, egy minden pártpolitikától független, a nemzetgazdasági és szociális érdekeit előmozdítani hivott minden irányban kitűnően szerkesztett politikai és közgazdasági napilapot adni ki. Valamint ezen lapra, úgy az ezen vállalat által kiadandó többi lapra is, egyetünk irodájában bármikor előléhető.

Elnök ő méltósága jelen jegyzőkönyvi hitelesítésére Sinkovich Kálmán v.-tagot kéri fel. Az ülést bezárja Km. TAKÁCS R. ISTVÁN, e. titkár.

Hírek és közlönelék.

— **Főúri nász.** Szentmártoni Radó Kálmán v. b. t. főispán és neje ő nagyméltóságainak bájós leányát Radó Katinka kisasszonyt a napokban vette oltárhoz gróf Posadowsky Wehner Szilvius porosz kir. gárdakapitány, a répezelski ág evang templomban.

— **Karácsonyi ajándék.** A muraszombati-járási tanítókör kebelében alakult „Magyarosító és Közművelődési Szakszövetség” a karácsonyi ünnepek alkalmával osztja szét a rom. kath. és az ág. hitv. ev. ifjúság számára kiadott magyar egyházi énekek és imákat tartalmazó füzeteket, melyek Grünbaum Márk helybeli nyomdásznál nyomattak körülbelül háromezer példányban. Most már a lelkész és tanító urakon mulik, hogy az elhintett mag termekyen talajra találjon.

— **A farsang küszöbén.** A január 6-ra tervezett Operából lady patronesseinek névsora már teljes. Köztük vannak gróf Szápáry Gézáé, Wekerle Sándorné, Reiszög Edéné.

— **Kövedy János** debreczeni polgár az ottani ref. egyetemre 100,000 koronát s egyeb. közczelokra szinte 100,000 koronát ajándékozott.

— **A Siviester-estélyre** már erősen készülődik a helybeli dalos-egylet. Uj csillagok fognak megjelenni a podiumon, kiket még most nem fogunk elárulni. Csak annyit sugunk meg, hogy az idei Szilveszter-estély nagy siker lesz!

— **Előtegezés jelentése.** Alulírott szives tudomásra hozom a n. é. közönségnek hogy decz. 20, és 21. napján, szerdán és csütörtökön Muraszombati és Moszt-tele vendégül nagyteremben Krisztus élete és kinszenvedéseiből passzio előadásokat rendezek, melyek előadására egyedül magamnak van kizárólagos engedélyem. Bővebbet falragaszaim *Peterka Lipót*, igazgató. (Ezen passziójátékok nemcsak hazájában Ober-Ammergauban (Felső Bajorország), hanem világszerte óriási felváltást keltettek és azért már előre felhívjuk olvasóink figyelmét ezen — Muraszombati meg hasonlóknak és egyedül a maga nevében álló előadásokra.)

része. Ambie óval összeállítottak, melyekbe az ország legelőkelőbb írói írták meg a legkisebb czikketel is, hogy azok okulásul, művelési eszközök szolgáljanak!

Az Athenaeum munkát, időt és pénzt nem kimélve állította össze ezeket a tanító czikkeket, igazi tudósokkal íratta az irodalmiakat, elismert írókkal. Tiszta buzát ad a nép kezébe, mert lelkismereti dolgot csinál belőle, hogy holmi szerzőelményekkel ne vezesse téves irányba az egyszerű emberek tudását, holmi rosz rémhívtoriákkal ne rongssa az egyszerű, de jó léleket.

Tiszta buzát vet el s nem kufirkodik rosz, selejtes dolgokkal.

Itt fekszik előttem az Athenaeum kiadásában megjelent 10 naptár. Valamennyi szakavatott kéz munkája. Valamennyi a társadalom más-más réteg számára készült. Megtalálta itt a művelt ember a neki legjobban alkalmasat, a földművelő, a kisbirtokos, a falusi kapatos ember, mindenki. Nézzük csak őket sorra.

Az első mindenesetre a *Nagy Képes Naptár*. Valóságos diszmnuka, pompás czimképeivel, erős és izléses kötésével, magas irodalmi színvonalon álló tartalmával 221 lapra tehető legpontosabban összeállított tiszti czimutárával. Irodalmi része, mely ez év történetének magas irodalmi színvonalon álló feldolgozásán kívül, legelőkelőbb íróink tollából hoz közleményeket: *Abonyi Árpád*, *Kozma Andor*, *Székely Zsigmond*, *Bartók Lajos*, *Abonyi Emília* s a legnagyobb magyar írói: *Jókai*ól egy remek humorral megírt történetecskét: „*Kuglóf*” czimvel.

A naptár, mely a maga népszerűség egyenébny lapjával s majdnem ötven pompás kivitelű képevel, az egyetlen az e nemű kiadványok között — mesés olcsó áru. Az egésznek az ára csak 1 frt. Ég ugyancsak a nagy naptár szövegével és

— **Dr. Varga Gábor** köz- és váltó ügyvéd, a gyanafalvai takarekpénztár ügyésze tudomásra hozza, hogy iródtáj folyó évi december hó 16-tól fogva Dest's Gyula kir. közjegyző ur házába helyezte át.

— **Horváth Sándor** czigányprimás jól szervezett 8 tagú bandájával városunkban telepedett meg Bakáról, így tehát a farsangon nem lesz szükség messziről hoznati zenészeket.

— **A magyar nyelv Horvátországban.** A horvát tartományi néveltségi bizottságunk mai tárgyalásán, Miletics (szerb) képviselő az követelte, hogy a magyar nyelvet oly középiskolákban, ahol a lakosság érdekei azt megkijánál, kötelek tantárgyul tanítsák. Krsnjai osztályfőnök megígérte, hogy a jogositul követelést tanulmányozni fogja.

— **A „Dunántúli Közművelődési Egyesület.”** Budapesten folyó hó 10-én megtartott közgyűlésén Vasvármegye illetőleg a megye központján alakult „Berzsenyi Kör” Károlyi Antal alispán, Schreiner Ferenc és Varga Gábor egyteli tagok képviselték. A kiküldöttek egyike Kovács Károly igazgatótag — megjelensben akadályozva levén, a közgyűlés el megfelelő indoklással kiserésében következő határozati javaslatát küldötte be: 1. Mondja ki a közművelődési egyesület, hogy Muraköznek egyházi tekintetben a zágrábi egyházmegyehez tartozásán a magyar nemzeti szellem ezen vidéken leendő fejlesztésének és megszilárdításának lelkizhathet akadályul tekintsi s a hogy annak a szombathelyi egyházmegyehez csatolása czéljából egy a koronához, mint az országgyűlés elé felirattot intéz. — 2. A közművelődési egyesület tudomásul veszi a muraszombati általános tanító testület közművelődési szakszövetség megalakulását, azzal szerves kapcsolatban kíván lépni munkaprogramját bekívánja, felbírálja, esetleg a szükségesnek látszó utasításokkal ellátja, és üdös működésének elősegítése szempontjából évi 200 frt segélyben részesíti. — 3. A muraszombati kiserelőváda egyesület szorult anyagi helyzetét tudomásul veszi, s mindaddig, míg az egyesületi óvoda vagy állami kezelés alá nem kerül, vagy a vármegye törvényhatósága által megszavazott egyszázötlet kulturádó alapjából hatályosabban támogatattik, 100 forint évi segélyben részesíti.

— **Gazd. egyesületek a milleniumon.** Az országos gazdasági egyesület kérdést intézett a földművelési miniszterhez az iránt, hogy a gazdasági egyesületek miként szerepljenek a milleniumon? A miniszternek az az óhajátja, hogy a gazdasági egyesületek egymással szövetségre, működésük eredményét, hatását s szellemi tevékenységüket mutassák be az ezredéves ünnepep rendezésű kiállításban, ne pedig kiváló gazdasági tevékenységüket, mint az eddig a gazdasági kiállításokban szokás volt. A gazdasági egyesületek kiállításának elhelyezésére külön pavillon volna építendő. Az országos gazdasági egyesület ezen az alapon már legelőkelőbb megindítja a mozgalmat az ország 57 vármegyei és nagyszámú járási, városi és községi gazd. egyesülete között.

— **Mai számunkhoz** mellékelve küldjük a „Pesti Hírlap” demokratikus napi közöny előfizetési felhívását, mit t. olvasóinknak szives figyelmébe ajánljunk.

kepeivel jelent meg, a sokakra nézve nélkülözhető „Tiszti czimutár” nélkül az „Athenaeum kis képes naptára”, melynek ára 50 kr. A „Tiszti czimutár” pedig egy sereg a közgazdáltságra vonatkozó tudnivalókkal egybevéve, s rendez naptári részszel ellátva megjelent mint az Athenaeum *Közgazdáltsági Kalendáriuma*. A közgazdáltsági tisztviselőknek s a közgazdáltsággal foglalkozóknak majdnem nélkülözhetlen az a kövte mindössze 70 krajczárért megkapható naptár.

Igen eszesen kiállított és pompásan megírt változatos tartalommal ellátott naptárak ezután Kosuth- és a Petöfi-naptárak.

Az első, az Athenaeum naptára, a legnagyobb magyar hazafiavaló szerzetelteljes emlékezés és kegyelet terméke. Kiváló érdekű czikk benne a Hoek János országgyűlési képviselő, a ki Kosuthnál tett látogatásait írja le. Ugyancsak ez a naptár közli egyebek kiváló érdekű képei között a Kosuth legújabb areképét is. Az év eseményei ebben a naptárban is, valamint az Athenaeum többi kisebb lent követező naptárában is. Szép-irodalmi része gazdagításához pedig írónk szeme-gyára járult: novellákkal írtak bele: többek közt *Abonyi Árpád*, *Vértési Gyula*; verseket: *Abonyi Emil*, *Benéde János*.

A naptár egyik kiváló érdekű czikke még „*Kossuth és Telesi Lisztó*” mely a két nagy férfi politikai viszonyára s Telesi tragédiájára vet énlék világot. A naptárt bizonyára sietni fog megszerzeni minden jó magyar ember. Ára mesés olcsó: 30 kr.

Az Athenaeum Petöfi Naptára Petöfinék három pompásan illusztrált versen kívül közöl egy nagyon érdekes kis irodalmi tanulmányt Petöfi és Arany czimvel. Szép-irodalmi része ennek a naptárnak is kiválóan gazdag, az év nevezesebb

— **Lemondás.** Horvát György muraszombati ügyvéd, a muraszombat-gyulafalvai h. é. vasút át keltésének alelnöki tisztéről lemondott.

— **Védékvesztés a trachoma ellen.** A muraszombati járás területén az egyiptomi szembetegség igen ijesztő mervény lépven fel, a megyei főorvos jelentése folytán a belügyminiszter egészségügyi felügyelő kiküldetésére kéretelt fel Ennek folytán a miniszter Mr. Feuer Nánán egyetemi m. tanár, közeg. felügyelőt kiküldötte, ki a járás közegeit megvizsgálván, jelentést a kormányhoz benyújtotta. E vizsgálat eredményeként a miniszter felhívása következtében a vármegye törvényhatósági bizottsága decz. 5-én tartott közgyűlésében elrendelte, hogy a trachomas betegek könnyebb és sikeresebb gyógyíthatása céljából Felső Lendván, Kizmán, Mottolyádon, Peresthon, Szt.-Györgyön és Mezővártól rendelő állomás állítsanak fel — a felső-levántai a kizmai kórorvos, a mezővártól kiküldendő járványorvos, a mezővártól pedig a muraszombati járás-orvos látja el, aki kötelezettenek e célból hetenkint 3-szor nevezett helyeken megjelenni A betegek a muraszombati járási kórházban fognak államköltségen gyógykezeléstni s azonkívül tartoznak az orvosok közegkezelő-községekre vizsgálatot teljesíteni s azt addig folytatni, míg csak trachoma beteget találnak.

— **Hírek Zalatából.** A Balaton melletti takarékpénztár utóbbi közgyűlése elhatározta, hogy részvény-tőkéje 600 drb uj részvény kibocsátása által 60.000 forra emeltessék. — A zala-egyházi Chánuka s a topolczi izr. krajczár egylet e hó 4-én ruhakészítési ünnepet tartottak: az előbbi 26, az utóbbi pedig 20 gyermekét látott el teli ruhával. — A sümegi-kaszinó társas. vasoravál összekötött tisztújító gyűléset decz. hó 31-én fogja megtartani — A Balaton a korszaklázók és a halászk nagy öröme már befogyott. — Kis-Komárom utcáin a napokban gyultak fel először a petróleum lámpák. E fölött oly nagy volt az öröm, hogy a lámpa-gyújtót az egész falun keresztül zenezőval kísérték. — Monori Sándor szintársulata decz. 5-én kezdette meg Nagy-Kanisán előadásait a „Dolvai nábob leánya“ című dráballal. F. A.

— **Méltóság.** Battyádon Kolossa Ivánnál e hó 12-én ellopott 2 kas méhét s a harmadik törzset annyira megrognálták, hogy elpusztult. A muraszombati csendőrség az ügyben azonnal fogantatva vette a nyomozást s Verhán Ferenc és neje, Verecsics Zsuzsa battyányi lakosok személyben a tetteseket feltalálta, ugyanakkor megtalálta náruk a mult számban jelzett Marics István korongi lakos tulajdonát képező méhkasokat is. De találtak különféle helyeken elrejtve, mintegy 30 kg. mézet, lépet s viaszt, ami valószínűleg más helyekről származott. Annál látszik, ez a jó madár csakis mézben utazott, de rajt veszett.

— **Taz.** Mult hó 21-én este 9 óra tájban Csármén Ferenc mezővári lakos háza ismeretlen módon kigyulladt s annak tetje s a padlason elhelyezve volt némi takarmany és élelmiszervel együtt leégett. — Biztosítva volt 200 forint.

— **Hányan halnak egy évben?** Egy német tudós összeállítása szerint a földgömbön évente 33 millió ember hal el; naponta 91,564, óránként 3739 és percenkint 62, tehát majdnem

minden mpereben egy. Az ember átlagos élettartama 38 év. A lakosság elenyegede 7, fele pedig 17 éves kora előtt hal el. 100.000 emberből csak 500 lesz 90 éves s csak egy 100 éves s minden századik eléri a 60 évet. 1000 hetven éves ember közt van 43 pap, 40 földmives, 33 gyár munkás, 23 katona, 29 ügyvéd és mérnök, 27 tanító és 24 orvos.

— **A „szereitek“ s huszonnygy nyelven.** Egy szép menyecske kertére huszonnygy elő és holt nyelven kikeresték ezen szót „szereitek.“ Ime: olaszul, spanyolul és portugálul egyformán: *amo. Görögül: ἀγάπη. Nemetül: ich liebe. Oroszul: ljubiti. Francziául: j'aime. Angolul: I love.* Holland nyelven: *ic. meuk. Danul: jeg elsker. Svéden: älskar. Törökül: i seve orum. Arabul (Algírban): nehob. Arabul (Egyiptomban): nefol. Perzsául: drust darum. Ormenyül: gesirem. Hindustánul: main baita. Kamenbodtschi nyelven: the tic ó'ng. Chinai nyelven: a ne hi banam. Japánul: waotokusi wa szaki masu. Wolof nyelven: sopra na. Volapük nyelven: lo job.*

— **A védelem.** Itt történt nem messze tőlünk. Azon módjára, hogy valahonnan a falu-végre, lép a bíró szobájába a torzonbort férfi, nagy megerőltetésbe kerül, hogy a sipkát is levegye a fejéről. — Adjék Ist-n! és nyújta kezét parolára. — Olajkán így szokás ez a tisztesség. — Hát begyűltém, ihol az időközéudala. Azt eszáljuk el már azt a kis sort, — A bíró b-hozja a panaszost összevissza kendőkkel van bekötve a feje. — A bíró: Kiss István! Kénd hagyta helyben ezt az embert? — A panaszolt egyet ránt a vállán. — Az ám, összekelőhözöttünk. Nagyon nagy volt a feje. A komposom nagy léket kapott. — Tehát beismeri a tettet? — Ha muszáj. — Jól van, ezért a törvény elíteli kendet, de mielőtt az ítéletet kimondának, megkérdezem, hogy tud-e fölhozni valamit a mentéséé? — Tudni tudnék ugyan, de hát izé... no, sokan vagynak itten. — Csak ki vele bátran, mi az? — A bunda megmozdul s a faluvég egy nagy zacskót helyez a bíró asztalára. — Tiszteltem az anyjuk, egy néhány tojást küldött...

Vegyes rövid hírek.

— **A megyéből.** *Sohár Géza* muraszombati lakos a körjegyző vizsgálatot kelő sikerrel tette le. — *Kézi gyógyászter* engedélyezéséről folytatott Dr. Wappenstein H. orik felső-lelvánti kórorvos, mely tárgyban Dr. M. Zihradzsky Kúlán m. főorvos már szakvéleményét benyújtotta. — *A létesítendő czukorgyár* ügyb. n. folytatott tárgyalások befejezték és a szerződést a budapesti D. utch Ignác és fia céggel már meg is kötötték. A czukorgyár építését a jövő évben kezdik meg. Ez ügy élén dr. Károlyi Antal alsópán áll.

— **A hazából.** *Királyi* tengeri útra kett. — *Keszthelyen* a mézárók leszállították a hus árát. (Vajha a mieink is megemberelnék magukat!) — *A balaton-szent-györgy* somogy-szobbi vasut vonalán Keszthely, Muzsalyi, Meszliengye és Bőhöny állomásokat marha-rakodó állomásokul engedélyezte a földművelési miniszter. — *A nagy-kaszai* r. kath. főgymnázium gyakorló iskolája Jókai-ünnepélyt rendezett a napokban.

— **Jókai-album.** A Honvéd című politikai naplap, mely oly rohamosan hódította meg a közönség rokonszervét, pompás ájnadékkal kedveskedik előfizetőinek karácsony ünnepére. Gyönyörű díszkötés kötetben mutatja be a Jókai-album a korosziú író legkiválóbb regényeinek hőseit, művészek köztől megajazott színes képekben nagyra szóló szöveg kíséretében. Az albumot Jókai Mórnek arczképe nyitja meg, majd bemutatja öt dolgozó szobájában. Ne hiányozzék ez a remek mű egyetlen magyar ember asztaláról sem. Hísz könnyű szerrel juthat hozzá mindenki. Csak elől kell fizetni 1 forint egy hónapra. A Honvéd-re. Mutatvány-számot bárkinek 8 napig ingyen küld: A Honvéd kiadóhivatala, Budapest, VI. Révay-utca 14. szám.

— **A Nemzeti Iskola.** Benedek Elek már jelzett tanügyi hetilapja megjelent. A mutatvány-szám rendkívül gazdag cikkekben és mindenféle közleményekben. A bekövűtötben a szerkesztő minden irányban független szakímodó, a tanárok és tanítók érdekeit támogató újságot ígér. A következő cikkekben Jancsó Benedek Dr. konstatalja, hogy nálunk hiányzik az egészséges tanügyi közlemény, ennek a megerőltetését várja egy oly független lapot, a minőnek a Nemzeti Iskola Benedek Elek szerkesztésében igérzik. Földes Géza a nepoktatási törvény 25 éves fordulója alkalmából nagyobb cikketben fejti ki, hogy mi m. alkotások szükségesek meg a 25 év előtt lefelejtett alap teljes kiegészítéshez s egyben felhívja a nagy közönséget is december 5-iki évforduló megünneplésére. B-nedek Elek a kultusminiszternek a képviseletében legutóbbi tett kijelentéseivel foglakozik s reméli, hogy a miniszter marad, hogy ígéreteiné bálváltassa. A tárcza rovatban Palágyi Lajostól van egy szép költemény s Gaál Mestől egy megkapó, kedves tárcza az iskola életéből. A rovatok is igen gazdagok és élénkek. A „Mi újság?“ rovatban nemcsak tanügyi, de közérdeklő udjomságokat is találunk. Az ismertelre vannak jóformán az összes tanügyi folyóiratok s a könyvnyez rovatban az ifjúsági és iskolai stb. könyvekről vannak alapos ismertetések. A Nemzeti Iskola január első hetében indul meg rendszeren. Előzetési ára egész évre

eseményei pedig képekkel ellátott cikkek-ekben vannak feldolgozva. Közhasznú tudnivalók egész sorozata egészíti ki a szintén 30 kért kapható naptár tartalmát.

A Magyar földművelők naptára valószínű megbeszélhetlen kézikönyv a gazdaberegek számára. A naptárban benne vannak a gazdasági élet minden ágára vonatkozó, szakavatott férfiak tollából eredő hasznos utmutatások, gazdasági megfigyelések. A gazdasági élet mozzanataira való élénk s figyelmes körültekintéssel szerkesztett naptári részhez vannak mellékelve a gazdasági naplojegyzetek, gazdasági mutatótáblák, termény és munkajegyzékek. Cikkjei közül, melyek kiválóan tudományos modorban vannak tartva, kiélelő érdeket kelt. *„Mezőgazdasági szövetkezetekről“*, *„A közlegető használatáról“*, a szőlők újrateléséről, *„Szechenyi gróf gazdasági politikájáról“*, *„A fertőzött tépszerkekről“*, *„Az állatok elkorodásáról“* stb. Van benne azután egy kitűnő humoros megírt verses cseregés az *„Uj pénzről“* képekkel; továbbá egy a gazdasásonyoktató kivalóképen érdeklő cikkek: *„Milten tyukokat tenyészésről“* s végül közli még a naptár a gazdasági élet két kiváló férfiakat: Miklós Ödönnel s Bedő Albertnek arczképeit s életrajzait. A naptár ára 30 kr.

Az Athenaeum Dalos Nép Naptára pedig a dalokat szerető magyar nép számára készült. Van benne pompás dalok költőivel, Petőfikkal egy pár remek szép költemény, *Kozma Andor* szép verse: *„Arany János szobra“*, a szobor pompásan talál rajzával együtt cikkek és arczképek a magyar zenelét két elhalt kitűnőségéről: *Erkelről* s *Beliczayról*, cikkek és kép a legfelkapottabb bájos zeneszerzőről, a népszínház egyik primadonnájáról: *Kéry Kláráról*; novellák *Vérség Gyulától*, *Várnay Sándortól*, *Donászy Ferencétől*. Szellemelesen a nép számára megírt cseregés az új pászokról, illusztra-

ciókkal; cikkek a székelyfőváros mostani híres nótás közányairól, apró cikkek az év eseményeiről, közháson ismertetéseket, adomák stb. A naptár ára csak 30 kr.

Az Athenaeum Zina naptárának az ára pedig annyi, a mennyi egy szomszédos forgalmi jegy ára: 25 kr. A naptárt — az 1894-iki viczináljás esztendőre* a kifogyhatlan humor *Pokrócz* Ádám állította össze. A naptárhoz egy kitűnő vasuti térkép is van mellékelve. Cikkei közül kiemeljük: *Vérség Gyula*, *Zempléni Árpád* illusztrált novelláit, *Agai Adolf* pompás humoroskiját; *Énni* vagy nem énni? címmel; továbbá *Hieronymi* Károly miniszterrel s *Ludvig Gyula* miniszteri tanácsosról szóló, arczképekkel ellátott cikkeit. Ezekben kívül a tömérdek képpel ellátott naptárt tarkítják adomák s apróság a vasuti életből.

A 20 kros *Kalandos Mese Naptár* pedig teljesen a nép szája íze szerint van csinálva, csak-hogy nem rémtörténetekkel, hanem irodalmi színvonalon álló dolgozatokkal, közháson olvasmányokkal és szép elbeszélésekkel ellátva.

Végül adott még ki az Athenaeum csinos kis *„Tárcza Naptár“*-akat is. Árük csak husz krajczár. Izéles csinos füzetecskéik. Mindenki hasznát veheti...

Még egyszer végig lapozgatom ezeket a kedves, színes borítékú füzeteket, s mintha lapjaik közül kedves, tiszta falusi házak illata szállna felém, visszaképelem magam azok közé a kedves, egyszerű falusi emberek közé, akik ezeket majdan az ország mind-n részében sok hasznossal és mulatsággal fogják forgatni.

